

<https://www.kathimerini.gr/society/561464425/dasi-kai-anemogennitries-theoria-synomosias-kai-syntagmatiki-theoria/>

ΑΠΟΨΗ

Δάση και ανεμογεννήτριες: θεωρία συνωμοσίας και συνταγματική θεωρία

Η απόφαση του ΣτΕ για εγκατάσταση αιολικού πάρκου σε αναδασωτέα περιοχή ελήφθη χάριν του υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος (φωτ. ΑΠΕ-ΜΠΕ).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ* 13.08.2021 • 07:22

Το ζήτημα της προστασίας των δασών έχει επανειλημμένως απασχολήσει τον νομοθέτη και τον δικαστή, υπό το φως των συνταγματικών διατάξεων και των διεθνών δεσμεύσεων της χώρας μας. Ως αυτοτελές και κρίσιμο πεδίο περιβαλλοντικής πολιτικής, υπάγεται στις θεμελιώδεις αρχές του

«περιβαλλοντικού Συντάγματος» (μετά και την αναθεώρηση του 2001). Η αρχή της «βιώσιμης ανάπτυξης» είναι αυτή που επιδρά καθοριστικά στην ερμηνεία των κανόνων δικαίου, ιδίως στην εναρμόνιση του δικαιώματος στο περιβάλλον –από το οποίο απορρέει και η θετική υποχρέωση του κράτους να λαμβάνει μέτρα για την προστασία του– με την ανθρώπινη παρέμβαση.

Οι ΑΠΕ (όπως τα αιολικά πάρκα) υπηρετούν αυτόν ακριβώς τον συνταγματικό σκοπό, συναρτώμενες ευθέως με την πράσινη ενέργεια/οικονομία και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Πρόκειται για έργα δημόσιας ωφέλειας που ήδη από το 1975 το Σύνταγμα επιτρέπει σε δάση και δασικές εκτάσεις, καθώς προβλέπει ρητά τη δυνατότητα μεταβολής του προορισμού τους, αν «προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον» (άρθρο 24 παρ. 1 Σ.). Το ίδιο, ωστόσο, δεν ισχύει για τις αναδασωτέες εκτάσεις, έπειτα από πυρκαγιά ή αποψίλωση με άλλο τρόπο, διότι αυτές «δεν αποβάλλουν για τον λόγο αυτό τον χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό» (άρθρο 117 παρ. 3 Σ.).

Η ένταση ανάμεσα στις δύο διατάξεις είναι προφανής και προκύπτει από την εύλογη βούληση του συντακτικού νομοθέτη να προστατεύσει, στο άρθρο 117 παρ. 3 Σ., τις περιοχές με έντονες οικιστικές πιέσεις, οι οποίες, μοιραία, καθίστανται ευάλωτες σε πυρκαγιές και καταστροφές. Από την άλλη, δύσκολα θα μπορούσε κανείς να εγγράψει τις ΑΠΕ και έργα με θετικό περιβαλλοντικό πρόσημο σε αυτό το πνεύμα. Διόλου τυχαία, λοιπόν, ο κοινός νομοθέτης κατοχύρωσε, μεταξύ άλλων (π.χ. στρατιωτικές υποδομές), και στις αναδασωτέες εκτάσεις την εγκατάσταση έργων ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές (βλ. Ν. 998/1979, Ν. 2941/2001). Κοινώς, προέταξε ως δικαιοπολιτική εντολή, υπό ειδικές συνθήκες και χάριν του υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, την εκμετάλλευση (κάθε) δασικής έκτασης και όχι τη σκληρή γραμματική ερμηνεία του Συντάγματος. Εξάλλου, θα ήταν παράδοξο χρήση που επιτρέπεται στο δάσος να απαγορεύεται σε αναδασωτέα έκταση και να θεσπίζονται διαφορετικά επίπεδα προστασίας στην ίδια περιοχή.

Σε αυτό το πλαίσιο, η απόφαση ΟλΣτΕ 2499/2012 επιτρέπει αιολικό πάρκο σε αναδασωτέα περιοχή, πριν ακόμη την έκδοση πράξης αναδάσωσης, εφόσον η παρέλευση του απαιτούμενου για την πραγματοποίησή της χρόνου θα επέφερε τη ματαίωση του δημόσιου σκοπού. Κι αυτό μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και στα αναγκαία τμήματα γης, κατόπιν ειδικής αιτιολογίας (ασύνδετης με την οικονομική εκμετάλλευση του έργου), δίχως να μεταβάλλεται ο χαρακτήρας της αναδασωτέας έκτασης. Η επέμβαση παραμένει προσωρινή και συνοδεύεται από την υποχρέωση

αποκατάστασης του δασικού χαρακτήρα της έκτασης, μετά την παύση λειτουργίας της δραστηριότητας, διατηρουμένου του προστατευτικού χαρακτήρα της αναδάσωσης. Ο σεβασμός των ΑΠΕ στο περιβάλλον εγγυάται την ηπιότητα του μέτρου, που οφείλει να υπακούει στην αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ.). Στο σκεπτικό της πλειοψηφίας βάρυνε και μια άλλη διαπιστωμένη στρέβλωση της απόλυτης προστασίας των αναδασωτέων εκτάσεων, ήτοι η μετατροπή της σε «κίνητρο» για την καταστροφή δασών, ώστε να προκληθεί δόλια η αποτροπή των έργων (π.χ. ΧΥΤΑ).

Με δυο λόγια, δεν χρειάζεται να καεί το δάσος για να εγκατασταθούν ανεμογεννήτριες, ούτε το Συμβούλιο της Επικρατείας λειτούργησε ως «λαγός» επίδοξων εμπρηστών. Αντιθέτως, έως την απόφασή του, η φωτιά ήταν ο πιο ασφαλής τρόπος για να μη γίνουν ΑΠΕ –και οποιοδήποτε δημόσιο έργο– σε δασικές εκτάσεις. Το δικαστήριο υπερέβη την τυπική ισοτιμία των συνταγματικών διατάξεων και επιχείρησε να λύσει το επίδικο ζήτημα προς όφελος του γενικού συμφέροντος. Η τεχνική νομική γλώσσα δεν κρύβει επιμελώς κάποιο σκοτεινό σχέδιο καταστροφής του δασικού μας πλούτου, αλλά τη μέριμνα για τη σύγχρονη και αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος, με όρους συνταγματικής θεωρίας και όχι θεωρίας συνωμοσίας.

* Ο κ. Γιώργος Καραβοκύρης είναι επίκουρος καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή ΑΠΘ.